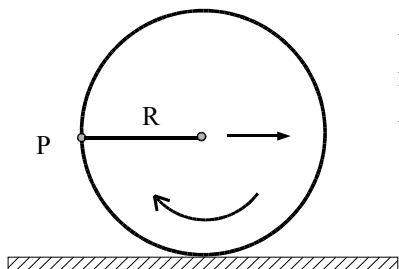

23. MIKOLA SÁNDOR FIZIKAVÉRSÉNY - DÖNTŐ
GIMNÁZIUM 10. OSZTÁLY
SOPRON 2004

1. A jéges, vízszintes, egyenes úton egy személygépkocsi kereke úgy mozog, hogy a kerék tengelye $t = 2$ s alatt állandó sebességgel $s_1 = 2,5$ m hosszúságú utat tesz meg, a kerék kerületi pontjai pedig ezalatt egyenletes mozgással $s_2 = 5$ m hosszúságú ívet futnak be.

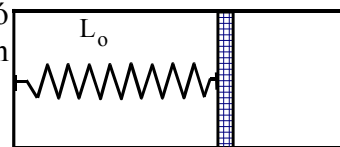

A kerék sugara $R = 25$ cm.

- Mekkora az ábrán megjelölt P pont úttesthez viszonyított sebessége és gyorsulása?
- Mekkora a P pont gyorsulásának pályamenti és a pályára merőleges komponense?
- Mekkora a kiszemelt P pont pályájának görbületi sugara ezen a helyen?

Koncz Károly

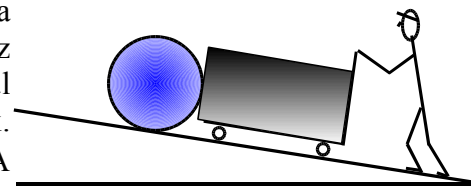
2. Egyik végén zárt, vízszintes hengerben lévő, súrlódásmentesen mozgó dugattyú kétatomos ideális gázt zár el. A dugattyút a henger végével a dugattyúhoz és henger végéhez rögzített, $L_0 = 50$ cm hosszúságú, nyújtatlan húzó-nyomó rugó köti össze. A gáz kezdeti hőmérséklete $T_0 = 560$ K. A hengerben elzárt gázt lassan lehűtjük olyan T_1 hőmérsékletre, hogy a rugó hosszúsága $L_1 = 25$ cm-re csökken. A hűtés során a gáz $Q_1 = 1060$ J hőt ad le a környezetének. A hűtés után a gázt lassan olyan T_2 hőmérsékletre melegítjük fel, hogy a rugó hosszúsága $L_2 = 75$ cm legyen. Ismert, továbbá hogy a Kehein-skálán mért hőmérsékletek aránya $T_2:T_1 = 4 : 1$.

- Határozzuk meg T_1 és T_2 értékét!
- Mennyi hőt kell közölni gázzal azon folyamat során, amikor a rugó hosszúsága L_0 -ról L_2 -re növekszik?

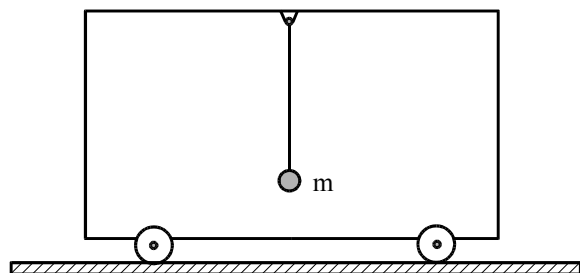
Kotek László

3. Egy enyhe lejtésű betonúton fel kell juttatnunk egy nagy ládát és egy hordót. Van egy jól olajozott targoncánk, amelynek gördülő ellenállása elhanyagolható, de erre csak a láda fér rá. Ezért a hordót az ábra szerint a targonca elé helyezzük, és a targoncával felgörgetjük a lejtőn, miközben a hordó a ládához súrlódik. A láda és a hordó között a súrlódási együttható $\mu = 0,4$. A hordó tömege ugyanakkora, mint a láda és targonca együttes tömege.

- Mekkora erőt kell kifejtenünk a targoncára a "szerelvény" egyenletes felfelé haladása közben, ha hordó nélkül, csupán a ládával megterhelt targonca felfelé mozgásához $F_1 = 60$ N nagyságú, lejtőirányú erő kell?
- Mennyi hő fejlődik a hordó és a láda érintkezési helyén az $s = 100$ m hosszú úton?

Károlyházy Frigyes

- 4.A. Egy nyugalomban lévő jármű belső terében a karosszériához rögzített matematikai inga lóg függőlegesen. Az ingatest tömege m . Az inga vékony fonala elszakad, ha azt $2mg$ -nél nagyobb erő terheli.

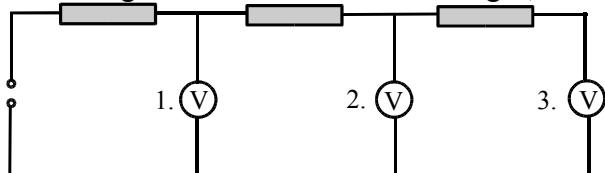
A közegellenállás elhanyagolható, $g = 10$ m/s².

- a) Legfeljebb mekkora gyorsulással indulhat jármű?
 b) A jármű lehetséges maximális gyorsulása esetén mekkora az ingatest talajhoz viszonyított gyorsulása akkor, amikor a fonál a legnagyobb szöget zárja be a függőleges iránnyal?

Varga István

VAGY

4.B. Az ábra szerinti kapcsolásban az elhanyagolható belső ellenállású feszültségforrás három azonos ellenállású fogyasztót működtet. A feszültségmérők is azonosak. Az 1. számú feszültségmérő $U_1 = 10 \text{ V}$ feszültséget, 3. számú feszültségmérő $U_3 = 8 \text{ V}$ feszültséget jelez.

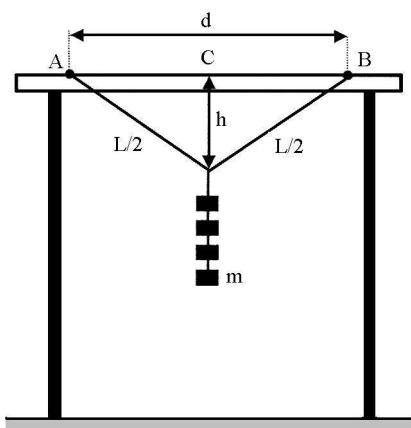
- a) Mekkora feszültséget jelez a 2. számú feszültségmérő?
 b) Határozzuk meg a feszültségforrás feszültségét!

Kotek László

Kísérleti feladat

Bevezetés

Munkaasztal szélén az egymástól d távolságra lévő A és B pontokban rögzítettük egy L_0 hosszúságú gumiszál két végét. A továbbiakban vizsgáljuk a gumiszál rugalmasságát!

Eszközök:

- 10 db azonos, $m = 50 \text{ g}$ tömegű nehezék - mérőszalag,
- vonalzó
- tartópálca,
- ragasztószalag,
- milliméter-papír,
- írólapok.

Feladatok

1. Méréssel határozd meg d és L_0 pontos értékét! Akassz a gumiszál közepére nehezékeket! Jelölje h a gumiszál közepének elmozdulását az AB szakasz C felezőpontjához képest!
  - a) Mérd meg hogy, hogyan függ a h elmozdulás a gumiszál közepét lefelé húzó F erő értékétől!
  - b) Mérési eredményeidet foglald táblázatba és ábrázold grafikusan h elmozdulást az F húzóerő függvényében!
2. Számítsd ki, hogy mekkora a gumiszál maximális rugalmas energiája!
3. Jelölje K a gumiszálban ébredő rugalmas feszítőerőt! Vezess le olyan összefüggést, amelynek segítségével a mért adatokból K meghatározható! Ábrázold grafikusan K -t az F erő függvényében!
4. Mérési eredményeid alapján tanulmányozd, hogy a gumiszál megnyúlására érvényes Hooke törvénye?

Varga István